AH-III/Sanskrit-301C-5/19

B.A. Semester III (Honours) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30911 **Course Code : AHSNS-301C-5**

Course Title : Vedic Literature

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अघोलिखितेषु प्रश्नेषु ***पञ्च***प्रश्नाः सुरगिरा देवनागरीलिप्या लघुतया च समाधेयाः। 2×5=10

(a) सायणमतानुसारम् ऋक्संहितायाः समेषां विभागानां नामानि लेख्यानि।

(b) इन्द्रसूक्तस्य सजनीयसूक्तमिति नाम कथम्?

(c) अक्षसूक्तस्य कः ऋषिः? किं च छन्दः?

(d) ब्रह्मयज्ञजपादौ इत्यत्र आदिपदेन किं किं गृह्यते?

(e) वैदिकसाहित्ये कस्य देवस्य कृते अधिकानि सूक्तानि प्राप्यन्ते? याज्या पुरोऽनुवाक्या चेति शब्दद्वयस्य कोऽर्थः?

(f) पदपाठे 'इति'—प्रयोगस्य नियमद्वयं सोदाहरणं लेख्यम्।

(g) हिरण्यगर्भसूक्ते 'कस्मै' इति पदस्य कोऽर्थः?

(h) 'अ॒ग्निमी॑ळे'— इत्यत्र पदपाठे कीदृशः स्वरो दृश्यते?

2. कस्यचि***देकस्य*** भाष्यवचनस्य तात्पर्यं सप्रसङ्गं लेख्यम्। 5×1=5

(a) अग्निमीळे इति सूक्तं प्रातरनुवाक आग्नेयक्रतौ विनियुक्तम्।

(b) गतो विनियोगः।

3. अधस्तात् कस्यचि***देकस्य*** मन्त्रस्य ऋषिच्छन्दोदेवताविनियोगनिर्देशपूर्वकं व्याख्यानं कर्तव्यम्। 5×1=5

(a) स नः॑ पि॒तेव॑ सू॒नवे
ऽग्ने॑ सूपाय॒नो भ॑व।
सच॑स्वा नः स्व॒स्तये॑।।

(b) य आ॑त्मदा ब॑ल॒दा यस्य॒ विश्व॑
उ॒पास॑ते प्र॒शिषं॒ यस्य॑ दे॒वाः।
यस्य॑ छा॒यामृ॒तं यस्य॑ मृत्युः
कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम।।

4. उपर्युक्तयोः [3. (a), (b) इत्यनयोः] मन्त्रयोः कस्यचि***देकस्य*** मन्त्रस्य पदपाठो विधेयः। 5×1=5

5. अधोनिर्दिष्टेषु ***एकम्*** आश्रित्य टीका लेख्या। 5×1=5

लेट्लकारः, वैदिकतुमर्थप्रत्ययः, लिङ्लकारः

6. अधस्तात् कस्यचि***देकस्य*** प्रश्नस्योत्तरं वैशद्येन देयम्। 10×1=10

(a) स्वपाठ्यानुसारं इन्द्रदेवस्य चारित्रिकवैशिष्ट्यं पर्यालोचनीयम्।

(b) अक्षसूक्ते प्रतिपादितं सामाजिकचित्रं विशदतया उपस्थाप्यताम्।

(c) हिरण्यगर्भसूक्तस्य दार्शनिकतात्पर्यं लेख्यम्।

———

AH-III/Sanskrit-302C-6/19

B.A. Semester III (Honours) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30912 **Course Code : AHSNS-302C-6**

Course Title: Indian Social Institutions and Polity

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं ***पञ्चनामु***त्तराणि लिखत। ***एक***स्योत्तरमवश्यमेव संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्। 2×5=10

(a) मनुसंहितायाः सप्तमाध्यायस्य किं नाम? अस्याः संहितायाः सुप्रसिद्धः टीकाकारः कः?

(b) ''सर्वतेजोमयो हि सः'' — कः कथं सर्वतेजोमयः?

(c) अर्थशास्त्रे 'अर्थ' — पदस्य कोऽर्थः? केन विरचितः ग्रन्थोऽयम्?

(d) 'अर्थशास्त्रानुसारं विद्या कतिविधा? कानि तासां नामानि?

(e) याज्ञवल्क्यसंहितानुसारेण वृद्धिविभागा लेख्याः।

(f) ''चतुष्पादः व्यवहारः'' — इत्यत्र व्यवहारस्य चतुष्पादानां नामानि लिखतु।

(g) मनुसंहितानुसारं व्यसनं कतिविधम्? किं किं च?

(h) मनुसंहितानुसारेण दुर्गः कतिविधः? एतेषु दुर्गेषु कः श्रेष्ठः?

2. यथाभिलषितं ***द्वयोः*** श्लोकयोः सप्रसङ्गव्याख्या संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाश्रित्य कार्य्या। 5×2=10

(a) अद्यात् काकः पुरोडाशं श्वावलिह्येद्धविस्तथा।
स्वाम्यं च न स्यात् कस्मिंश्चित्प्रवर्तेताधरोत्तरम्।।

(b) इन्द्रियाणां जये योगं समातिष्ठेद् दिवानिशम्।
जितेन्द्रियो हि शक्नोति वशे स्थापयितुं प्रजाः।

(c) एवंवृत्तस्य नृपतेः शिलोञ्छेनापि जीवितः।
विस्तीर्यते यशो लोके तैलबिन्दुरिवम्भासि।।

3. यथेच्छम् ***एकस्य***श्लोकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या सप्रसङ्गव्याख्या कार्य्या। 5×1=5

(a) स्मृत्योर्विरोधे न्यायस्तु बलवान् व्यवहारतः।
अर्थशास्त्रात्तु बलवद् धर्मशास्त्रमिति स्थितिः।।

(b) अशीतिभागो वृद्धिः स्यान् मासि मासि सबन्धके।
वर्णक्रमाच्छतं द्वित्रिचतुष्पञ्चकमन्यथा।।

4. अधोनिर्दिष्टेषु ***एकः*** प्रश्नः समाधेयः। 5×1=5

(a) अर्थशास्त्रम् अनुसृत्य इन्द्रियजयविषयिणी टीप्पणी लेख्या।

(b) अर्थशास्त्रम् आश्रित्य समासेन अमात्यनियोगपद्धतिः आलोचनीया।

5. कश्चन ***एकः*** प्रश्नः संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाश्रित्य समाधेयः। 10×1=10

(a) याज्ञवल्क्यसंहितामनुसृत्य व्यवहारस्वरूपं प्रतिपाद्यताम्।

(b) अर्थशास्त्रमनुसृत्य विद्यास्वरूपम् आलोच्यताम्।

(c) मनुस्मृतेः सप्तमाध्यायमनुसृत्य राज्ञो दैवोत्पत्तिः संक्षेपेण आलोचनीया।

———

AH-III/Sanskrit-303C-7/19

B.A. Semester III (Honours) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30913 **Course Code : AHSNS-303C-7**

Course Title: History of Vedic Literature and Theory of Self

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अष्टसु ***पञ्चनां*** लघुप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। ***एकस्य*** प्रश्नस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या उत्तरम् अवश्यमेव लेख्यम्। 2×5=10

(a) को नाम वेद:?

(b) ऋग्वेदे प्राधान्येन कति स्वरा: प्राप्यन्ते? तेषां नामानि लिखत।

(c) कृष्णयजुर्वेदस्य कति शाखा:? तासां नामानि लिखत।

(d) ब्राह्मणं नाम किम्? ऋग्वेदस्य ब्राह्मणद्वयस्य नाम लेख्यम्।

(e) ब्राह्मणग्रन्थे आलोच्या: कति विषया:? के च ते?

(f) आरण्यकं नाम किम्? बृहदारण्यकं कस्मिन् वेदे विद्यते?

(g) उपनिषच्छब्दस्य अर्थ: क:? प्रमुखा: उपनिषद: का: सन्ति?

(h) निरूक्तकारस्य मते कति देवता:? तासां नामानि लिखत।

2. त्रिषु ***द्वयो:*** प्रश्नयो: संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च उत्तरं लिखत। 5×2=10

(a) ''सा होवाच मैत्रेयी येनाहं नामृता स्याम्, किमहं तेन कुर्याम्, यदेव भगवान् वेद तदेव मे ब्रूहीति''।। — व्याख्यानं कुरुत।

(b) ''स यथा दुन्दुभेर्हन्यमानस्य न बाह्यान् शब्दान् शक्नुयाद्
ग्रहणाय, दुन्दुभेस्तु ग्रहणेन दुन्दुभ्याघातस्य वा शब्दो गृहीत:।।'' — मन्त्रस्य व्याख्यानं कुरुत।

(c) ''आत्मा वा अरे द्रष्टव्य: श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्यो मैत्रेयि, आत्मनो वा अरे दर्शनेन श्रवणेन मत्या विज्ञानेनेदं सर्वं विदितम्।।'' — मन्त्रांशस्य व्याख्या कार्या।

3. त्रिषु ***द्वयो:*** प्रश्नयो: संस्कृतभाषया देवनागर्या च उत्तरं लेखय। 5×2=10

(a) ''यदा सर्वे प्रमुच्यन्ते कामा येऽस्य हृदि श्रिता:।
अथ मर्त्योऽमृतो भवत्यत्र ब्रह्म समश्नुते।।'' — मन्भं व्याख्यात।

(b) ''अन्धं तम: प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते।
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायां रता:।।'' — मन्त्रं व्याख्यात।

(c) ''मनसैवानुद्रष्टव्यं नेह नानास्ति किञ्चन।
मृत्योः स मृत्युमाप्नोति य इह नानेव पश्यति।।'' — मन्त्रं व्याख्यात।

(d) अणुः पन्था विततः पुराणो मां स्पृष्टोऽनुवित्तो मयैव।
तेन धीरा अपियन्ति ब्रह्मविदः स्वर्गं लोकमित ऊर्ध्वं विमुक्ताः

4. ***एकस्य*** प्रश्नस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च उत्तरं देयम्। 10×1=10

(a) कानि वेदाङ्गानि सन्ति? तेषां समासेन आलोचना कार्या।

(b) बृहदारण्यकोपनिषदः दृष्ट्या आत्मलाभोपायं वर्णयत।

(c) किं नाम दार्शनिकसूक्तम्? ऋग्वेदस्य दार्शनिकसूक्तम् आश्रित्य कश्चन लघुबन्धो विरच्यताम्।

____

AH-III/Sanskrit-304GE-3/19

B.A. Semester III (Honours) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30914 **Course Code : AHSNS-304GE-3**

Course Title: History of SNSK Literature and Translation

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोनिर्दिष्टेषु यथेच्छं विषय***चतुष्टयम्*** आश्रित्य टीका लेख्या। 5×4=20

(a) पञ्चतन्त्रम्

(b) भारविः

(c) गीतिकाव्यम्

(d) भासस्य नाटकद्वयम्

(e) गीता

(f) ऐतिहासिककाव्यम्

2. अधोलिखितेषु ***एकस्य*** उत्तरं देयम्। 10×1=10

(a) रामायणोत्तकाले साहित्ये समाजे च रामायणस्य प्रभाव आलोच्यताम्।
রামায়ণোত্তরকালে সাহিত্যে ও সমাজে রামায়ণের প্রভাব আলোচনা করো।

(b) भासस्य नाटकचक्रम् आश्रित्य कश्चन निबन्धो लेख्यः।
ভাসের নাটকচক্রকে অবলম্বন করে একটি নিবন্ধ লেখো।

(c) संस्कृतगद्यसाहित्यम् आश्रित्य कश्चन निबन्धो लेख्यः।
সংস্কৃতগদ্যসাহিত্যকে অবলম্বন করে একটি নিবন্ধ লেখো।

3. अधोनिर्दिष्टेषु ***पञ्चनां*** वाक्यानाम् अनुवादः कार्यः। 2×5=10

(a) Rama went to the forest along with his wife and brother.

(b) Surpanakha, sister of Ravana tried to marry Rama.

(c) But he refused it and cut her nose.

(d) Ravana got angry and wanted revenge.

(e) We went to the forest in disguise of a golden deer.

(f) Sita saw the deer and wanted it.

(g) Rama went to bring that deer. But Ravana kidnapped Sita.

(h) Rama went to Lanka to bring Sita back.

(i) Rama killed Ravana and reconcile Sita.

———————

AH-III/Sanskrit-305-SEC-1/19

B.A. Semester III (Honours) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID: 30915 **Course Code : AHSNS-305-SEC-1**

Course Title: Spoken Sanskrit and Computer Application

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. समीचीनमुत्तरं चिनुत (MCQ): 2×10=20

(i) 'रामः विद्यालयं गच्छति' इत्यस्य वाच्यपरिवर्तने किं रूपम्?

(a) रामेण विद्यालयः गम्यते।

(b) रामेण विद्यालयं गम्यते।

(c) रामः विद्यालयं गम्यते।

(d) रामेण विद्यालयः गच्छति।

(ii) धनिकैः धनं ____________।

(a) अदीयेताम्

(b) दीयते

(c) अदीयन्त

(d) दत्तवान्

(iii) गिरीशेन जलं ____________।

(a) पीताः

(b) पीता

(c) पीतः

(d) पीतम्

(iv) 'स फलानि खादितवान्' इत्यस्य वाच्यपरिवर्तने किं रूपम्?

(a) तेन फलानि खादितवान्।

(b) स फलानि खादितानि।

(c) तेन फलानि खादितानि।

(d) तेन फलानि खादितवान्।

(v) ____________ आम्रम्।

(a) मधुरम्

(b) मधुरः

(c) मधुरा

(d) मधुरे

(vi) 'पिता ____________ सह गच्छति' इत्यत्र रिक्तस्थानपूरणं करोतु।

(a) पुत्रस्य

(b) पुत्रम्

(c) पुत्रेण

(d) पुत्राय

(vii) लतायां पुष्पे ____________।

(a) तिष्ठति

(b) तिष्ठतः

(c) तिष्ठन्ति

(d) तिष्ठसि

(viii) वयं देवं ____________।

(a) स्मरिष्यामः

(b) स्मरिष्यावः

(c) स्मरिष्यामि

(d) स्मरिष्यन्ति

(ix) अहम् ईश्वरम् ____________।

(a) वन्दे

(b) अवन्दावहि

(c) अवन्दामहि

(d) अवन्दथाः

(x) '____________ शिक्षकाः अस्मान् पाठयन्ति' इत्यत्र रिक्तस्थाने समीचीनं पदं चिनुत।

(a) पूजनीयम्

(b) पूजनीयाः

(c) पूजनीयः

(d) पूजनीयानि

Computer Application

2. Answer all questions (MCQ) 2×10=20

(i) Who is the father of computer?

(a) Allen Turing

(b) Charles Babbage

(c) Simur Cray

(d) Augusta Adaming

(ii) ALU is

(a) Artihmetic Logic Unit

(b) Array Logic Unit

(c) Application Logic Unit

(d) Automatic Logic Unit

(iii) ASCII stands for

(a) American Stable Code for International Interchange

(b) American Standard Case for Institutional Interchange

(c) American Standard Code for Information Interchange

(d) American Standard Code for Interchange Information

(iv) RAM stands for

(a) Random origin memory

(b) Random inly memory

(c) Read only memory

(d) Random access memory

(v) 1 Byte=?

(a) 8 bits

(b) 4 bits

(c) 2 bits

(d) 9 bits

(vi) PARAM is an example of

(a) Super computer

(b) PC

(c) Laptop

(d) PDA

(vii) ___________ are system software to facilitate editing of text and data.

(a) MS Word

(b) Editors

(c) Power Point

(d) MS Publisher

(viii) Which of the following is/are operating systems?

(a) Windows

(b) Unix

(c) OS/2

(d) All of the above

(ix) '*Baraha*' software is used for typing

(a) Sanskrit

(b) Bengali

(c) Hindi

(d) All of the above

(x) LAN stands for ___________.

(a) Limited Area Network

(b) Logical Area Network

(c) Local Area Network

(d) Large Area Network

AP-III/Sanskrit-301C-1e/19

B.A. Semester III (Programme) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30918 **Course Code : APSNS-301C-1C**

Course Title: History of Literature

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधोलिखितेषु कस्यचि*देकस्य* प्रश्नस्य उत्तरं लेख्यम्। 1×10=10

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে *যে কোনো* ***একটি*** প্রশ্নের উত্তর লেখো।

(a) भारतीय-समाजे संस्कृतसाहित्ये च महाभारतस्य प्रभाव: सविस्तारं लिखतु।
ভারতীয়সমাজে ও সংস্কৃতসাহিত্যে মহাভারতের প্রভাব আলোচনা করো।

(b) संस्कृतसाहित्ये तथा भारतीय-समाजे पुराणसाहित्यस्य प्रभाव आलोचनीय:।
সংস্কৃতসাহিত্যে ও ভারতীয়সমাজে পুরাণসাহিত্যের প্রভাব আলোচনা করো।

(c) कालिदासस्य दृश्यकाव्यानां संक्षिप्तं परिचयं लिखतु।
মহাকবি কালিদাসের দৃশ্যকাব্যগুলির সংক্ষিপ্ত পরিচয় লেখো।

2. अधोलिखितेषु यथेच्छं विषय***चतुष्टयम्*** आश्रित्य टीका: लेख्या:। 5×4=20

নিম্নলিখিত বিষয়গুলির মধ্যে *যে কোনো* ***চারটি*** বিষয়কে অবলম্বন করে টীকা লেখো।

(a) बाणभट्ट:
(b) भास:
(c) ऐतिहासिककाव्यम्
(d) अश्वघोष:
(e) भारवि:
(f) श्रीमद्भगवद्गीता
(g) पञ्चतन्त्रम्

3. अधोलिखितेषु ***पञ्च***-वाक्यानां संस्कृतभाषया अनुवाद: कार्य:। 2×5=10

নিম্নলিখিত বাক্যগুলির মধ্যে ***পাঁচটি*** বাক্যের সংস্কৃতভাষায় অনুবাদ করো।

(a) বাঁকুড়া হল পশ্চিমবঙ্গের জেলাগুলির মধ্যে অন্যতম।
(b) কলিকাতা থেকে অনেক দূরে এই জেলাটি।

(c) বাঁকুড়া জেলায় অনেক পুরানো মন্দির আছে।

(d) বিষ্ণুপুরের মন্দির ভারতবর্ষে ও বিশ্বে বিখ্যাত।

(e) বাঁকুড়ার মৃচ্ছিল্প খুব বিখ্যাত।

(f) এই জেলায় অনেক ছোটো ছোটো পাহাড় আছে।

(g) বাঁকুড়ার লাল মাটি ও শালবৃক্ষের বন বাঙালীর খুবই প্রিয়।

(h) এই জেলায় জগজ্জননী শ্রীমা সারদাদেবী জন্মগ্রহণ করেছিলেন।

ACP-III/Sanskrit-303-MIL-2/19

B.A. Semester III (Honours / Programme) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30919 **Course Code : ACP-303-MIL-2**

Course Title: MIL-2 Sanskrit

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

विभागः कः

1. निम्नलिखितप्रश्नेषु ***पञ्च***प्रश्नानाम् उत्तरं प्रदेयम्। 2×5=10

(a) मकरभार्या मकरात् किं प्रार्थयामास?

(b) पद्मनिधिः स्वप्ने मणिभद्रं किं कर्तुम् आदिष्टवान्?

(c) पञ्चतन्त्रं केन विरचितम्? पञ्चतन्त्रं कीदृशं साहित्यम्?

(d) केन सह कः गोष्ठीसुखम् अनुभूतवान्?

(e) वानरमकरकथा कस्मिन् तन्त्रे अस्ति? तस्य तन्त्रस्य किं नाम?

(f) कदा मणिभद्रः विषण्णोऽभवत्?

(g) पञ्चनां तन्त्राणां नामानि कानि?

(h) ब्राह्मणपुत्राः किमर्थं देशान्तरं गन्तुमिष्टवन्तः?

2. अधोनिर्दिष्टेषु यथानिर्देशं यथेच्छं ***चत्वारः*** प्रश्नाः समाधेयाः। 5×4=20

(a) अधोलिखितेषु ***पञ्चनां*** सन्धि कार्यः। 5

(i) मृत् + मयः

(ii) साधु + उक्तम्

(iii) पितृ + आलयः

(iv) निः + रोगः

(v) पतन् + तरुः

(vi) कवी + इमौ

(vii) महान् + आग्रहः

(b) अधोलिखितेषु ***पञ्चनां*** सन्धिविच्छेदः कार्यः। 5

(i) वागीश

(ii) हसन्नागतः

(iii) गवाक्षः

(iv) मनीषा

(v) यद्यपि

(vi) प्रातरेव

(vii) पतञ्जलिः

(c) अधोलिखितेषु *पञ्चनां* विग्रहवाक्यं विलिख्य समासः निरूपणीयः। 5

(i) वीणापाणिः
(ii) दुर्भिक्षम्
(iii) नीलोत्पलम्
(iv) त्रिभुवनम्
(v) यथाशक्ति
(vi) घनश्यामः
(vii) वटच्छाया

(d) अधोलिखितेषु *पञ्चनां* समासबद्धरूपं लिखिता समासः निरूपणीयः। 5

(i) दिनं दिनं
(ii) कविषु श्रेष्ठः
(iii) अहयश्च नकुलश्च
(iv) महान् पुरुषः
(v) कुम्भं करोति यः सः
(vi) मक्षिकायाः अभावः
(vii) पञ्चनां वटानां समाहारः

(e) अयं निजो परो वेति गणना लघुचेतसाम्।
उदारचरितानान्तु वसुधैव कुटुम्बकम्।। — व्याख्यायताम्।

(f) प्रियो वा यदि वा द्वेष्यो मूर्खो वा यदि वा पण्डितः।
वैश्वदेवान्तमापन्नः सोऽतिथिः स्वर्गसङ्क्रमः।। — व्याख्यायताम्।

(g) कुदृष्टं परिज्ञातं कुश्रुतं कुपरीक्षितम्।
तन्नरेण न कर्तव्यं नापितेनाऽत्र यत्कृतम् — इत्यत्र नापितेन यत् कृतं तत् समासेन उपस्थाप्यताम्।

3. अधोनिर्दिष्टेषु **एकः** प्रश्नः समाधेयाः। 10×1=10

(a) **अनुच्छेदं पठित्वा निम्नप्रदत्ताः प्रश्नाः समोधेयाः।**
अस्ति कस्मिंश्चित् समुद्रोपकण्ठे महान् जम्बुपादपः सदाफलः, तत्र च रक्तमुखो नाम वानरः प्रतिवसति स्म। अथ कदाचित् तस्य तरोरधस्तात् करालमुखो नाम मकरः समुद्रसलिलान्निष्क्रम्य सुकोमलवालुकासनाथे तीरोपान्ते न्यविशत्। ततश्च रक्तमुखेन स प्रोक्तः– भो भवान् समभ्यागतोऽतिथिः। तद् भक्षयतु मया दत्तान्यमृतकल्पनि जम्बुफलानि। उक्तञ्च–
प्रियो वा यदि वा द्वेष्यो मुर्खो वा यदि पण्डितः।
वैश्वदेवान्तमापन्नः सोऽथितिः स्वर्गसंक्रमः।।

(i) जम्बुपादपः कुत्र कीदृशश्च आसीत्? 2×5=10
(ii) जम्बुपादपे कः प्रतिवसति स्म? तस्य नाम किम्?
(iii) करालमुखः कस्य नाम? स कुतः समागतः?
(iv) वानरः करालमुखं किमुक्तवान्?
(v) समभ्यागतोऽतिथिः, दत्तान्यमृतफलानि इत्यनयोः पदयोः *सन्धिविच्छेदं* करोतु।

(b) **अनुच्छेदं पठिता अधोनिर्दिष्टाः प्रश्नाः समाधेयाः।**

अस्ति दाक्षिणात्ये जनपदे पाटलिपुत्रं नाम नगरम्। तत्र मणिभद्रो नाम श्रेष्ठी प्रतिवसति स्म। तस्य च धमार्थकामकर्माणि कुर्वतो विधिवशाद् धनक्षयः सञ्जातः। ततः विभवक्षयादपमानपरम्परया परं विषादं गतः। अथान्यदा रात्रौ सुप्तश्चिन्तितवान्। अहो धिगियं दरिद्रताम्।

उक्तञ्च–

शीलं शौचं क्षान्तिर्दाक्षिण्यं मधुरता कुले जन्म।
न विराजन्ति हि सर्वे वित्तविहीनस्य पुरुषस्य।।

(i) नगरस्य नाम किम्? तत् कुत्र आसीत्? 2×5=10

(ii) श्रेष्ठिणो नाम किम्? तस्य किम् अभवत्?

(iii) श्रेष्ठी कथं विषादं गतः?

(iv) वित्तविहीनस्य पुरुषस्य कानि न विराजन्ति?

(v) श्रेष्ठी कदा किं चिन्तितवान्?

(b) **अनुच्छेदं पठित्वा सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।** 10

अस्ति कस्मिंश्चित् कूपे गङ्गदत्तो नाम मण्डूकराजः। स कदाचिद दायादैरुद्वेजितोऽरघट्टघटीमारुह्य निष्क्रान्तः। अथ तेन चिन्तितं यत् कथं तेषां दायादानां मया प्रत्यपकारः कर्तव्यः।

उक्तञ्च–

आपदि येनापकृतं येन च हसितं दशासु विषमासु।
अपकृत्य तयोरुभयोः पुनरपि जातं नरं मन्ये।।

एवं चिन्तयन् विले प्रविशन्तं कृष्णसर्पमपश्यत्। तद् दृष्ट्वा भूयोऽप्यचिन्तयत्–यदेनं तत्र कूपे नीत्वा सकलदायादानामुच्छेदं करोमि।

उक्तञ्च–

शत्रुभिर्योजयेच्छत्रुं बलिना बलवत्तरम्।
स्वकार्याय यतो न स्यात् काचित् पीडात्र तत्क्षये।।

(i) गङ्गदत्तः कः? स कुत्र वसति स्म? 2×5=10

(ii) स कथं निष्क्रान्तः?

(iii) तेन किं चिन्तितम्?

(iv) चिन्तयन् गङ्गदत्तः कं दृष्टवान्? ततः पुनः स किम् चिन्तितवान्।

(v) स्वकार्याय किं कर्तव्यम्?

AP-III/Sanskrit-305-SEC-1/19

B.A. Semester III (Programme) Examination, 2018-19

SANSKRIT

Course ID : 30910 **Course Code : APSNS-305-SEC-1**

Course Title: Spoken Sanskrit

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः 2×20=40

(1) '____________ निकषा नदी' — रिक्तस्थाने समीचीनं पदं चिनुत।

(a) ग्रामस्य

(b) ग्रामम्

(c) ग्रामः

(d) ग्रामेण

(2) 'अहं ____________ आम्रं खादामि' — इत्यत्र रिक्तस्थाने समीचीनं पदं चिनुत।

(a) मिष्टः

(b) मिष्टम्

(c) मिष्ट

(d) मिष्टाणि

(3) 'नमः शिवायः' — इत्यत्र रेखाङ्कितपदस्य शुद्धं रूपं किम्?

(a) शिवम्

(b) शिवायो

(c) शिवाय

(d) शिवय

(4) 'मासेन व्याकरणम् अधीते' — अत्र तृतीया

(a) करणे

(b) व्याप्त्यर्थे

(c) अपवर्गे

(d) हेतौ

(5) 'सूर्ये अस्तं गते पद्मं प्रकाशते' — इत्यत्र सप्तमी।

(a) भावे

(b) अवच्छेदे

(c) अनादरे

(d) निर्धारणे

(6) वयं संस्कृतं ____________ रिक्तस्थाने समीचीनं पदं चिनुत।

(a) पठामि

(b) पठाव:

(c) पठति

(d) पठाम:

(7) राम: पुस्तकम् अपठत् इत्यत्र रेखांकितपदे क: लकार:?

(a) लट्

(b) लोट्

(c) लङ्

(d) लृट्

(8) स्मशब्दयोगे क: काल: बोध्यते?

(a) वर्तमानकाल:

(b) अतीतकाल:

(c) भविष्यत्काल:

(9) 'भवन्त: पुस्तकं पठन्तु' — इति वाक्ये लोट्-लकारस्य कीदृश: अर्थ:?

(a) विधि:

(b) निमन्त्रणा

(c) प्रार्थना

(d) प्रश्न:

(10) लृट्-लकार: कस्मिन् काले भवति?

(a) वर्तमानकाले

(b) अतीतकाले

(c) भविष्यत्काले

(d) परोक्षे अतीतकाले

(11) 'अहं पुस्तकं पठामि' — इति वाक्यस्य वाच्यपरिवर्तने किं रूपम्?

(a) मया पुस्तकं पठामि।

(b) मयां पुस्तकं पठ्यते।

(c) अहं पुस्तमं पठ्यते।

(d) अहं पुस्तकं पठ्यते।

(12) 'राजा ____________ धनं ददाति' — इत्यत्र रिक्तस्थाने समीचीनं पदं चिनुत।

(a) दरिद्रम्

(b) दरिद्रः

(c) दरिद्राय

(d) दरिद्रस्य

(13) 'शिशुः चन्द्रं पश्यति' — इति वाक्यस्य वाच्यपरिवर्तने किं रूपम्?

(a) शिशुना चन्द्रं पश्यते।

(b) शिशुना चन्द्रः पश्यते।

(c) शिशुना चन्द्रः दृश्यते।

(d) शिशुना चन्द्रं दृश्यते।

(14) 'बालकाः फलानि खादन्ति' — इति वाक्यस्य वाच्यपरिवर्तने किं रूपं स्यात्?

(a) बालकैः फलानि खादन्ति।

(b) बालकैः फलं खादन्ति।

(c) बालकैः फलानि खाद्यते।

(d) बालकैः फलानि खाद्यन्ते।

(15) 'ग्रामस्य ____________ परिवेशः' — इत्यत्र रिक्तस्थानं पूरयतु।

(a) मनोरमः

(b) मनोरमं

(c) मनोरमाः

(d) मनोरमाणि

(16) 'उद्याने ____________ पुष्पाणि प्रस्फुटितानि सन्ति' — रिक्तस्थाने समीचीनं पदं पूरयत।

(a) सुन्दराः

(b) सुन्दरम्

(c) सुन्दरा

(d) सुन्दराणि

(17) 'धार्मिकाः नराः केदारनाथं गच्छति' — अशुद्धं पदं चिनुत।

(a) धार्मिकाः

(b) नराः

(c) केदारनाथं

(d) गच्छति

(18) 'अस्माभिः ____________ जलं पेयम्' — रिक्तस्थाने समीचीनं पदं पूरयत।

(a) पानीय

(b) पानीयानि

(c) पानीयम्

(19) 'क्षेत्रे दश बालकः सन्ति'-रेखांकितपदस्य शुद्धं रूप किम्?

(a) बालकाः

(b) बालक

(c) बालका

(d) बालकम्

(20) 'महाकविः कालिदासेन रघुवंशं विरचितम् —' अस्मिन् वाक्ये अशुद्धं पदं किम्?

(a) महाकविः

(b) कालिदासेन

(c) रघुवंशम्

(d) विरचितम्